

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

ВОЗНЮК ТЕТЯНА ВАДИМІВНА

ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ
ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

071 «Облік і оподаткування» (галузь наук – «Управління та адміністрування»)

Автореферат
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2023

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Савків Уляна Степанівна

(науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Рецензент доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту і маркетингу Благун Іван Іванович

(науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Захист відбудеться «22» червня 2023 р.

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

д.е.н., проф. Баланюк І.Ф.

(посада, прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП

1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА СПЕЦИФІКА ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

2. ОБЛІК ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ФГ «СЬОМАКИ»

3. МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ВСТУП

Актуальність теми роботи. В умовах ринкової економіки основою економічного розвитку будь-якої організації є прибуток, як найважливіший показник ефективності її роботи та джерело її життєдіяльності. Засобом досягнення цієї мети є удосконалення організації обліку, аналізу та контролю доходів, витрат і фінансових результатів підприємства.

Фінансові результати займають одне з домінуючих напрямів у системі бухгалтерського обліку та аналізу діяльності організації. Одне з найважливіших завдань бухгалтерського обліку – пошук шляхів досягнення позитивного фінансового результату всіх стадій діяльності підприємства. Грамотне ведення бухгалтерського обліку та ефективне управління формуванням прибутку передбачає розробку простих для практичного використання методів планування та прогнозування фінансових результатів, знання основних механізмів формування прибутку та використання сучасних методів його аналізу. Саме це зумовлює актуальність обраної теми.

Теоретичні та практичні аспекти обліку, аналізу та контролю доходів, витрат та фінансових результатів сільськогосподарських підприємств висвітлюються такими авторами, як: Ахновська І., Болгов В., Будько О.В., Гнатюк В.А., Кохно І. І., Назаренко О.В., Спекова О.Р., Сусіденко Ю. В., Шипіна С.Б. та інші.

Мета дослідження – розробка пропозицій щодо вдосконалення методики обліку, аналізу та контролю доходів, витрат та фінансових результатів сільськогосподарських підприємств.

Для реалізації поставленої мети, необхідно вирішити наступні **завдання**:

- 1) провести аналіз понять доходів і витрат в економічному аспекті;
- 2) представити класифікацію доходів і витрат сільськогосподарських підприємств;
- 3) описати нормативно-правове забезпечення обліку та контролю доходів і витрат сільськогосподарських підприємств;

- 4) розглянути організаційно-економічну характеристику господарства і особливості обліку ФГ «Сьомаки»;
- 5) окреслити особливості формування та облік доходів і витрат діяльності ФГ «Сьомаки»;
- 6) узагальнити організацію та методику обліку фінансових результатів;
- 7) провести аналіз доходів, витрат та фінансових результатів сільськогосподарського підприємства;
- 8) розглянути особливості здійснення контролю за доходами і витратами в системі управління сільськогосподарським підприємством;
- 9) представити пропозиції щодо покращення обліку, аналізу та контролю доходів, витрат та фінансових результатів на ФГ «Сьомаки».

Об'єктом дослідження є господарська діяльність ФГ «Сьомаки».

Предметом дослідження визначено методичні та організаційні аспекти обліку, аналізу та контролю доходів, витрат та фінансових результатів сільськогосподарських підприємств.

Методи дослідження. Емпіричні методи: спостереження та вивчення фінансової документації, нормативних документів; теоретичні методи: теоретичний аналіз навчальної літератури (виділення та розгляд окремих сторін, ознак, особливостей, властивостей явищ); економіко-математичні методи; статистичні методи.

Інформаційна база. У дослідженні були використані матеріали та дані бухгалтерського обліку та звітності ФГ «Сьомаки», а також методична, наукова та навчальна література, законодавчі акти, положення з бухгалтерського обліку та інші нормативні документи, що регулюють облік фінансових результатів тощо.

1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА СПЕЦИФІКА ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Проблема організації обліку доходів і витрат та їх інформаційне забезпечення у системі управління підприємством завжди була об'єктом уваги вітчизняних та зарубіжних дослідників. Це пояснюється тим, що дослідження доходів та витрат має істотне значення не тільки при вимірюванні їх рівня, але і при формуванні фінансової звітності підприємства.

Категорія «дохід» досліджувалася протягом багатьох століть. Так, наприкінці XV століття меркантилісти вивчали шляхи збільшення доходів сфериобігу, саме торгівлі [10, с. 98].

Фізіократи в свою чергу вважали, що селяни та землевласникиє класом, що виробляє, а ремісників називали «безплідним» класом (непродуктивним класом). Однак вони визнавали, що ремісники мали доходи, тому – платили податки. Дані економічні течії лягли в основу подальших досліджень щодо сутності прибутків.

З часом поглиблювалися дослідження сутності доходів.

Інша важлива категорія в управлінському обліку – це витрати: матеріальні, трудові, фінансові та інші, які використовуються у процесі виробництва продукції (робіт, послуг) та відносяться як до активів підприємства, так і безпосередньо до витрат.

2. ОБЛІК ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ФГ «СЬОМАКИ»

Фермерське господарство «Сьомаки» (скорочене найменування ФГ «Сьомаки») зареєстровано 21.09.2009 року та продовжує свою діяльність відповідно до Цивільного Кодексу України, Господарського Кодексу України та Статуту (Дод. А). Загальна характеристика ФГ «Сьомаки» наведена у табл. 2.1.

Зміст реєстрів бухгалтерського обліку та внутрішньої звітності є комерційною таємницею. виправлення помилок за неправильно відображеними операціями також передбачено..

Контроль за своєчасною обробкою документів, за своєчасним одержанням

інформації для потреб управління та за своєчасним поданням інформації зовнішнім користувачам здійснює головний бухгалтер ФГ «Сьомаки».

3. МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Виручка від реалізації 1 грн. доходів у I півріччі 2019 році становила – 1 грн., а у 2021 році – 0,99 грн. Доходи на 1 грн. активів: у I півріччі 2019 рік – 0,13 грн.; 2021 рік – 1,02 грн. Доходи на 1 грн. витрат: у I півріччі 2019 рік – 1,85 грн.; 2021 рік – 1,63 грн.

Такі зміни вважаємо – позитивними, ФГ «Сьомаки» формує резерви зростання прибутку, що дає змогу здійснювати ефективне прийняття рішень у невизначених ситуаціях.

Зростання вищеописаних показників є наслідком зростання обсягів реалізації продукції, та відповідно доходів у 2021 році. ФГ «Сьомаки» – рентабельне підприємство, спостерігається тенденція до нарощення прибутку з року в рік.

ВИСНОВОК

Проведене дослідження дає підстави зробити наступні висновки

У першому розділі роботи нами було розглянуто теоретичні аспекти та специфіка обліку доходів та витрат сільськогосподарських підприємств.

Дослідження сутності категорій «доходи», «витрати». Так, під витратами розуміють вартість ресурсів, що використовуються на конкретні цілі. З цього визначення можна виділити наступне: а) визначення витрат відбувається за рахунок використаних ресурсів, таких, як: матеріальні, фінансові або трудові; б) у понятті витрат існує співвідношення з конкретними цілями та завданнями. Прикладом таких завдань може бути виробництво продукції, виконання робіт, надання послуг, здійснення капітальних вкладень тощо. Якщо не вказано мету, то такі витрати не мають жодного значення.

Доходи підприємства визнаються збільшенням економічних вигод у результаті надходження активів (коштів, іншого майна) та/або погашення зобов'язань, що призводить до збільшення капіталу даного підприємства.

2. Відомо, що сільськогосподарське підприємство має особливості, що притаманні даній галузі, для класифікації доходів та витрат. Ці особливості зумовлені специфікою галузі (сезонність, земля – основний актив тощо).

Фермерське господарство «Сьомаки» зареєстровано 21.09.2009 року, спеціалізується на вирощуванні зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур. Проаналізувавши основні техніко-економічні показники ФГ «Сьомаки» у 2019-2021 роках можна зробити висновок про те, що підприємство є рентабельним та платоспроможним. В останні роки прибутковість ФГ збільшується.

Організація бухгалтерського обліку доходів і витрат підприємства координуються НП(С)БО 15 «Дохід» та 16 «Витрати». Для акумуляції інформації про доходи за видами діяльності ФГ «Сьомаки» використовує рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності». З метою узагальнення інформації про витрати від за видами діяльності ФГ «Сьомаки» використовує рахунки класу 9 «Витрати

діяльності».

Методика аналізу та організація контролю доходів, витрат і фінансових результатів сільськогосподарських підприємств описана у третьому розділі роботи.

Аналіз доходів, витрат та фінансових результатів засвідчив, що досліджуване сільськогосподарське підприємство є прибутковим. Про це свідчить зростання доходів та їх перевищення над витратами. Зростання вищеописаних показників є наслідком зростання обсягів реалізації продукції, та відповідно доходів у 2021 році. ФГ «Сьомаки» – рентабельне підприємство, спостерігається тенденція до нарощення прибутку з року в рік.

З'ясовано, що бухгалтер ФГ «Сьомаки» систематично проводить контроль за фінансово-господарською діяльністю, встановлюють відповідності між понесеними витратами та отриманими доходами, здійснюють пошук помилок та оперативно їх виправляють.

З метою ефективного управління у ФГ «Сьомаки» автором удосконалено обліковий-аналітичний процес аналізу доходів та витрат. Запропоновано внести зміни у Наказ про облікову політику підприємства у розрізі облікового забезпечення доходів, витрат та фінансових результатів на ФГ «Сьомаки».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ахновська І., Болгов В. Управління витратами: навч. посібн. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 156 с.
2. Будько О.В., Спекова О.Р. Облік фінансових результатів: проблеми та шляхи вдосконалення. *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 3 (14). С. 411-416.
3. Васильєва В. Г., Книшек О. О., Ковальчук М. М. Особливості організації обліку на малому підприємстві та аудит фінансової звітності їх діяльності. *Економічний простір*. 2017. № 125. С. 127-139.
4. Васильєва В.Г., Семенюк Д.Ю. Облік доходів і витрат: напрями гармонізації міжнародних та національних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності. *Економічний простір*. 2019. № 147. С. 128-139.
5. Вовк В. М., Кирдей Ю. О. Особливості аналізу фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2018. Вип. 3. С. 39-49.
6. Волошина О.А., Кордзаія І.А., Даценко С.М., Ульченко А.М. Методичні підходи до аналізу доходів підприємства та факторів їх формування. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7119>. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.6.47
7. Воськало Н.М., Воськало В.І. Обліково-податкові аспекти розкриття інформації про доходи сільськогосподарського підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 51. С. 195-200.
8. Гнатюк В.А. Інформаційна система аналізу операційних витрат підприємства. URL: http://www.vtei.com.ua/images/2020/25_03_2020/1/2.pdf.
9. Гоголь Т. А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу : монографія. Чернігів, 2019. 384 с.
10. Губарик О. М. Облік фінансового результату діяльності підприємства та шляхи його вдосконалення. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Миколаїв, 2019. Вип. 14. С. 932-936.

11. Гудзь Н. В. Облікова модель формування фінансових результатів діяльності в умовах євроінтеграційних процесів в Україні. *Економіка та суспільство : електронне наукове фахове видання Мукачівського державного університету*. 2018. Вип. 13. С. 1339-1346.
12. Гуцаленко Л.В., Безух С.Ю. Контрольна функція управлінського обліку витрат виробництва продукції свинарства. *Агросвіт*. №23. 2021. С. 33-39.
13. Жук В. М. Розвиток теорії бухгалтерського обліку: інституціональний аспект: монографія. К. : ННЦ «ІАЕ», 2018. 408 с.
14. Король Г.О. Облік, перевірка й аналіз у системі фінансового контролю на підприємствах: монографія. Дніпро: Ліра, 2018. 136 с.
15. Кохно І. І., Швець В. Г. Організаційні аспекти складання та подання фінансової звітності підприємства. *Молодий вчений*. 2018. № 1(53). С. 500-503.
16. Лисенко А. М. Складові елементи методики аналізу фінансової звітності малого підприємства. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. 2020. Т. 31(70), № 4(2). С. 119-125.
17. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз: навч. посібн. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304 с.
18. Мазіна О. І. Облік на підприємствах малого бізнесу: опорний конспект лекцій. Київ: КНТЕУ, 2016. 54 с.
19. Назаренко О. В., Лукаш В. В. Фінансові результати: сутність та особливості організації бухгалтерського обліку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 22. С. 19-25.
20. Нестеренко О. О. Місце звітності в управлінні фінансовими результатами діяльності підприємства. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2021. Вип. 1. С. 26-32.
21. Онищенко О.В., Костогриз А.В. Облік фінансового результату діяльності підприємства та шляхи його вдосконалення. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. № 6 (17). С. 714-717.
22. Офіційний сайт ФГ «Сьомаки». URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/36631432.

23. Пасенко Н. С. Організація обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки : електронне наукове фахове видання Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. 2019. Вип. 7. С. 854-859.
24. Понякіна К.Ю., Подмешельська Ю.В. Облік і аудит виробничих витрат на підприємстві. *Інвестиції: практика та досвід*. №23. 2020 С. 64-71.
25. Правдюк Н. Л., Коваль Л. В., Коваль О. В. Облікова політика підприємств: навч. посібн. Київ:, «Центр учбової літератури», 2020. 647 с.
26. Рзаєв Г. І., Драгочинська Д. О. Обліково-аналітичні процедури підтримки безпеки формування доходів, витрат і фінансових результатів. *Науковий журнал Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. С. 62-65.
27. Рзаєва Т. Г., Сереветник О. В. Фінансові результати та напрями їх аналізу за показниками фінансової звітності. *Вісник Хмельницького національного університету*., 2020. № 3. С. 121-124.
28. Сіренко Н. М. Управлінський облік у схемах і таблицях: навчал. видан. 2018. 69 с.
29. Сусіденко Ю. В. Облік та аналіз фінансових результатів діяльності підприємства. *Східна Європа. Економіка, бізнес та управління*. Вінниця, 2017. Вип. 2. С. 297-301.